

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 20.11.2021
Published /Yayınlanma 31.12.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Kaplan, M. & Gerekli, İ. (2021). Çalışma sermayesi unsurlarının işletme performansına etkisi ve karar verme teknikleri ilişkisine yönelik bir değerlendirme. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(78), 3456-3462.

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2943>

Öğr. Gör. Merve KAPLAN

<https://orcid.org/0000-0001-5648-0902>

Gaziantep Üniversitesi, Oğuzeli MYO, Gaziantep / TÜRKİYE

Dr. İsa GEREKLİ

<https://orcid.org/0000-0001-8869-1966>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

ÇALIŞMA SERMAYESİ UNSURLARININ İŞLETME PERFORMANSINA ETKİSİ VE KARAR VERME TEKNİKLERİ İLİŞKİSİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME

EVALUATION OF THE EFFECT OF WORKING CAPITAL ELEMENTS ON BUSINESS PERFORMANCE AND THE RELATIONSHIP OF DECISION- MAKING TECHNIQUES

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, işletmelerin faaliyet gösterdikleri alanlarda çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi ile söz konusu işletmelerin performansları ve karar verme teknikleri arasındaki ilişkilerin düzeyini ve önemini belirlemektir. Özellikle verimli bir çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi, bağlamsal olarak bir işletmenin yükümlülüklerini ve çalışma sermayesi unsurları ihtiyaçlarını rasyonel bir biçimde planlanmasını ve kontrolünü içermektedir. Bununla birlikte işletmelerin sahip oldukları kaynakların çalışma sermayesi unsuru yönetimiyle ilişkili olarak verimli kullanılması örgütsel ve yönetsel bağlamda büyük önem taşımaktadır. Söz konusu bu veriler doğrultusunda çalışma kapsamında işletmelerin çalışma sermayesi unsurları yönetimi ve performansları arasındaki ilişkilerin örgütsel düzeyde önemini kavramsal düzeyde inceleyerek daha önce yapılan çalışmalarını doğrulayıp gelecekte yapılacak olası çalışmalara da referans olma hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma Sermayesi Unsurları, İşletme Performansı, Karar Verme Teknikleri.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the level and importance of the relations between the working capital elements and management in the fields in which the enterprises operate, and the performance and decision-making techniques of the enterprises in question. In particular, an efficient working capital component and management include the rational planning and control of an enterprise's obligations and working capital requirements in context. However, the efficient use of the resources of the enterprises in relation to the management of the working capital element is of great importance in the organizational and managerial context. In line with these data, within the scope of the study, it is aimed to examine the importance of the relations between the management and performance of the working capital elements of the enterprises at the organizational level at the conceptual level and to confirm the previous studies and

to be a reference for possible future studies.

Keywords: Elements of Working Capital, Business Performance, Decision Making Techniques.

Issue/Sayı: 78

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

1. GİRİŞ

Çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi, işletmenin likiditesi ve karlılığı üzerindeki önemli etkisinden dolayı kurumsal düzeyde finansman için hayati derecede önemli olarak kabul edilmektedir. Çalışma sermayesi, kurumsal yönetim düzeyinde çok önemli bir rol oynayan herhangi bir ekonomik faaliyet için dinamik özelliklere sahiptir. Özellikle etkin bir çalışma sermayesi unsurları yönetimi, işletmenin başarısına ve hayatta kalmasına yol açabilirken aksi durum ise işletmenin varlığına son verebilir. Dolayısıyla çalışma sermayesi unsurlarının ve yönetiminin verimliliğinin farklı ülke ve sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri noktasında bir zorunluluk haline dönüşmüştür (Tahir ve Anuar, 2016:605-606). Uluslararası piyasalarda yöneticiler genel olarak çalışma sermayesi unsurlarını finansal işleyişin ana belirleyicileri olarak kabul edip dikkate alınması gereken içsel ve dışsal faktörlere odaklanmaktadır. Bu bağlamda uluslararası sermaye piyasalarında rol oynayan araştırmacılar ve uygulayıcılar örgütsel kaynakların ve özellikle çalışma sermayesi unsurlarının yönetimine yönelik stratejiler geliştirmeye başlamışlardır (Charitou, Lois ve Santoso, 2012:839).

Etkin çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi, mevcut bir işletmenin yükümlülüklerini karşılayamama veya çalışma sermayesi gereksinimlerinin aşırı bir düzeyini sürdürmekten kaçınma riskini ortadan kaldıracak veya azaltacak şekilde dönen varlıkların ve kısa vadeli yükümlülüklerin makul bir şekilde planlanmasını ve kontrolünü içermektedir. Bu bakımdan bir işletme çalışma sermayesine aşırı yatırım yaparsa, bu kaynakları uzun vadeli varlıklara yatırarak elde edilebilecek getiriler azalır dolayısıyla işletme daha uzun süre stok tutmanın yanı sıra stok tutma maliyetini de üstlenmek zorunda kalacaktır. Böylece stoklara, nakit paraya veya ticari alacaklara yatırılan fonlar yetersizse işletme maliyeti karşılamakta zorlanacaktır. Bu durum ise uzun vadede satışları ve kârı azaltacaktır (Prempeh ve Peprah-Amankona, 2020:2).

Bununla birlikte çalışma sermayesi, günlük olarak yapılan operasyonları karşılamak için mevcut sermaye olarak tanımlanır ve sektöre bağlı olarak işletmenin toplam varlıklarının nispeten yüksek bir yüzdesi olabilir. Diğer bir ifadeyle çalışma sermayesi, sermaye yönetimi ile ilgili olarak işletme kaynaklarının verimli kullanılması anlamına gelmektedir. Böylece çalışma sermayesi unsurları yöneticilerin faaliyetlere bağlı olarak optimum etkiyi elde etmek, günlük işlemler ve mevcut nakitle başa çıkmak için etkili ve verimli yollar bulması gerektiği biçiminde ifade edilebilir (Charitou, Lois ve Santoso, 2012:839).

Bu çalışmanın amacı işletmelerin çalışma sermayesi unsurlarını, yönetimini ve performansları üzerindeki etkileri ile karar verme teknikleri arasındaki ilişkilere yönelik bir değerlendirme yaparak mevcut literatüre katkı sağlamaktır. Aynı zamanda çalışma kapsamında işletmelerin çalışma sermayesi unsurları yönetimi ve performans arasındaki ilişkilerin örgütsel düzeyde önemini kavramsal düzeyde inceleyerek daha önce yapılan çalışmaları doğrulayıp gelecekte yapılacak olası çalışmalara referans olmaktadır. Dolayısıyla çalışma, mevcut literatüre katkı sağlayacak yaklaşımları doğrulamaya yardımcı olacaktır. Böylece çalışma hem araştırmacılar hem de yöneticiler için değerli olacaktır.

2. ÇALIŞMA SERMAYESİ KAVRAMI ve ÖNEMİ

Çalışma sermayesi kavramı, farklı işletmelerin farklı düzeylerde işletme sermayesi gereksinimleri olacağından dolayı çalışma sermayesi unsurlarının yönetimi ve politikalarının işletmelerin doğasını ve yapısal özelliklerinin dikkate alınarak uygulanması gerektiğini söyleyebiliriz. Bunu destekler nitelikte örneğin, üretim firmalarının yedek parça ve bileşenlere yoğun bir şekilde yatırım yapması gerekirken gıda perakendecilerinin yeniden satış için büyük mal stoklarına sahip olmaları gerekecek buna karşılık ise ticari alacakları az olacaktır. Bununla birlikte işletmeler müşterilerine ticari krediler sunarak satışlarını artırmaya odaklanabilirler. Bu durum, stok devir hızını artırabilirken, bazı alacakların ödenmesinin daha uzun sürebileceği için nakit akışı sorunlarına yol açabilir. Bu nedenle borç hesaplarının, alacak hesaplarının ve stok devir hızının etkin izleme ile artırılabilir belirli bir seviyede tutulması önemlidir (Ukaegbu, 2013:2).

Öte yandan, daha düşük cari varlıklara sahip işletmeler, fon sıkıntısı çekebilir ve sorunsuz ticari operasyonları sürdürmekte zorluk çekebilirler. Çalışma sermayesi unsurlarının verimli yönetimi, hissedarların değer yaratmada genel iş stratejisinin temel bir parçasıdır. Bu nedenle işletmeler, değerlerini maksimize eden optimal bir işletme sermayesi seviyesini korumaya çalışırlar. Daha spesifik olarak çalışma sermayesi unsurları yatırımları, işletme değerini etkilediği için karlılık ve risk arasında bir denge içermektedir. Bu bakımdan kârlılığı artırma eğiliminde olan kurumsal kararlar, riskin

artmasına yol açarken tersi durumda risk azaltmaya odaklanan kararlar ise potansiyel kârlılığın azalmasına yol açacaktır (Sharma ve Kumar, 2011:160).

Genel olarak işletme yöneticileri çalışma sermayesi unsurları yönetiminin, şirketin kısa vadeli varlıklar ve yükümlülükler arasındaki farkı finanse etme kabiliyetini sağladığını düşünürler. Bu bakımdan çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi, şirketin tedarikçi, müşteri, ürün ile ilgili tüm faaliyetlerini kapsamaktadır. Bütün bunların sonucunda işletmelerin riski en aza indirmek ve genel performansı iyileştirmek için finansal yöneticiler, alacaklar, stoklar ve borçlar gibi çalışma sermayesi unsurlarının her birini sürekli olarak izlemek zorundadır (Bellouma, 2011:71). Diğer yandan sektörel olarak piyasada faaliyet gösteren herhangi bir işletmenin gelir elde edebilmesi için dönen varlıklarının duran varlıklarla birlikte işletme faaliyetlerine katılması gerekmektedir. Bu bakımdan çalışma sermayesine yatırım yapma konusunda en uygun olan değeri belirlemek ve bu değerde yatırım yapmak işletmenin tüm sermayesinin dönen varlıklarda bağlı kalmasını engeller. Ortaya çıkan bu durum yatırımlar sonucunda işletmenin gelirini artırarak yükümlülüklerini karşılayabilecek duruma gelmesine ve işletmenin dışarıdan finanse edilmesine gerek kalmadan hareket etmesine imkân tanır (Topçuoğlu, 2018:2). Buna göre çalışma kapsamında ele alınan çalışma sermayesi unsurları sırasıyla açıklanmaya çalışılmaktadır.

3. ÇALIŞMA SERMAYESİ UNSURLARI

3.1. Nakit Yönetimi

İşletmelerde nakit yönetimi, genel olarak çalışma ve işletme sermayesi yönetiminin bir bileşeni olarak nakit akımlarının optimize edilmesi ve bunun sonucunda ortaya çıkan fazla nakdin kısa vadeli yatırıma yönlendirilmesi ya da diğer bir deyişle eksik kalan kısmın doğru bir şekilde finanse edilmesi biçiminde ifade edilebilir (Dirican, 2016:229-230). Bununla birlikte işletmenin sahip olduğu kaynaklarının çalışma sermayesi unsuru yönetimiyle ilişkili olarak verimli kullanılması beraberinde yöneticilerin rutin günlük faaliyetleri için mevcut olan nakit ile en iyi derecede etkiyi sağlamak için çeşitli yöntemler bulması olarak değerlendirilebilir. Böylece çalışma sermayesi unsurları yönetimi hem nakit akışlarının artmasını hem de dış finansmana daha az ihtiyaç duyulmasını sağlayan önemli bir araç konumuna gelir. Söz konusu durum işletme için temerrüt olasılığını azaltır ve çalışma sermayesi unsurlarının yönetiminde nakit dönüşümünü sağlayabilir (Topçuoğlu, 2018:3). Özellikle işletmelerdeki farklı örgütsel ve ekonomik yapılar bağli olarak finansal açıdan kısıtlı işletmelerin sadece yatırımcıların yasal korumasının düşük olduğu piyasalarda nakit akışlarına karşılık olarak nakit tasarrufu yapma konusunda daha yüksek bir marjinal eğilim sergilediği görülmektedir. Buna karşılık ise yatırımcıların yasal korumasının varlığı, finansal açıdan kısıtlı işletmelerin gelecekteki yatırım ihtiyaçları beklentisiyle nakit rezerv biriktirme teşviklerini azaltmak için önemli bir mekanizma işlevi göreceği düşünülmektedir (Kusnadi ve Wei, 2011:726).

3.2. Satılabilir Menkul Kıymetler Yönetimi

Çalışma sermayesi unsurlarından ikincisi satılabilir menkul kıymetler yönetimidir. Buna göre işletmeler için genel olarak kullanılmayan kaynaklar atıl olarak kalıp verimlilik kaybına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra işletmeler finansman politikalarına bağli olarak ihtiyaca yönelik kasalarında nakit bulundurabilirler. İşte bu noktada her ne amaçla olursa olsun tutulan her nakdin işletme adına bir maliyeti söz konusu olmaktadır. Bu bakımdan işletmeler söz konusu bu maliyetten kurtulmak ve verimliliği artırmak için satılabilir menkul kıymetlere yatırım yapmaları mümkündür (Topçuoğlu, 2018:4). Bu noktada işletmelerin çalışma sermayesi unsurlarının yönetiminde satılabilir menkul kıymetlere yönelmesinin kaynakların atıl kalmaması, verimlilik ve işletme performansının artırılması parametreleri bakımından faaliyetlerini kolaylaştıracağını ve ivme kazandırabileceğini söyleyebiliriz.

3.3. Alacakların Yönetimi

Çalışma sermayesi unsurlarından bir diğeri de alacakların yönetimidir. Alacak yönetimi, hem işletme alacaklarının güvence altına alınmasına hem de alacakların tahsil edilmesine yönelik faaliyetleri ifade etmektedir. İşletmelerin alacak yönetimi ile likiditenin sağlanması, işletmenin kredi değerliliğinin üzerinde olumlu etkiler yaratılması ve işletmenin yaşamsal varlığının devamının güvence altına alınması çıktılarına ulaşması hedeflenmektedir (Ersen Cömert, 2011:90). Bununla birlikte işletmeler alacaklarını yönetme aşamasında satışlar ve finansal durum arasında dengeli bir tutum sergilemek zorundadırlar. Özellikle söz konusu dengenin sağlanamaması durumunda işletmeler faaliyetlerini sürdürme konusunda müşteri kaybetme ve pazar payında azalma gibi çeşitli sorunlar yaşayabilir (Topçuoğlu, 2018:5). Söz konusu sıkıntıların aşılması ya da yaşanmaması noktasında işletmelerin çalışma sermayesi unsurlarında

alacakların yönetimine yönelik faaliyetlerin finansal düzeyde rasyonelize edilmesi gerektiğini söylemek mümkündür.

3.4. Stokların Yönetimi

Çalışma sermayesi unsurlarından sonuncusu ise stokların yönetimidir. Stok yönetimi, genel olarak işletmelerde müşterilerin ihtiyaç ve beklentilerinde ve tedarikçilerin teslimatlarında olası meydana gelecek değişikliklere karlı olacak biçimde üretim ve pazarlama için gerekli olan malların zamanında ve istenilen yerde hazır bulunmasını sağlamaya yönelik bir unsurdur (Karagöz ve Yıldız, 2015:379). Diğer bir ifadeyle stok yönetimi, işletmelerde üretim sürecinin ya da hizmet işlemlerinin tamamlanması için gerekli olan materyallerin tedarik edilip yönetilmesi süreci olarak ifade edilebilir (Topçuoğlu, 2018:5-6). Bütün bunların sonucunda çalışma sermayesinin önemli bir unsuru olarak stok yönetiminin malzemenin tedarik edilmesinden son kullanıcı tarafından tüketilmesine kadar gelişen tüm işlemlerin gerçekleştirilmesindeki önemli bir süreç olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz (Karagöz ve Yıldız, 2015:391).

4. ÇALIŞMA SERMAYESİ UNSURLARININ İŞLETME PERFORMANSINA ETKİSİ

Çalışma sermayesi unsurları yönetimi temel olarak işletme sermayesinin büyüklüğünü ve etkinliğini belirli düzeylerde etkileyen tüm yönetim kararları ve eylemlerinin tamamından oluşmaktadır. Bir işletmenin yaşamsal olarak varlığını sürdürebilme noktasında çalışma sermayesi unsurları finansal yönetimin önemli bir parçası olup işletme başarısına önemli ölçüde katkıda bulunur. Bu bağlamda çalışma sermayesi unsurları örgütsel karlılığı ve likiditeyi doğrudan etkileyen ve aynı zamanda likiditenin korunmasını sağlayan bir yaklaşım sergilemektedir. Dolayısıyla işletmenin günlük operasyonları çerçevesinde faaliyetlerinin sorunsuz çalışmasını sağlamak oldukça önem taşımaktadır. Bu bakımdan çalışma sermayesi unsurlarının temel amacının, işletme sermayesinin aşırı veya yetersiz mevcudiyetini önleyecek şekilde ihtiyaca yönelik olarak tatmin edici düzeyde işletme sermayesinin korunmasını sağlamak olduğunu ifade edebiliriz (Akoto, Awunyo-Vitor ve Angmor, 2013:373). Dolayısıyla çalışma sermayesi unsurları ve yönetiminin işletme performansı üzerinde farklı parametrelere bağlı olarak doğrudan ya da dolaylı etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışma sermayesi unsurları yönetimi, işletmenin likiditesini ve karlılığını doğrudan etkilediği ve dönen varlıklar ve kısa vadeli borçlarla ilgilendiği için kurumsal finansman açısından çok önemli bir bileşen olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda çalışma sermayesi unsurları yönetimi başka nedenlerden dolayı da önem taşımaktadır. Buna göre örneğin tipik bir üretim firmasının cari varlıkları, toplam varlıklarının yarısından fazlasını oluşturur. Ortaya çıkan aşırı düzeyde cari varlık, bir işletmenin standartların altında bir yatırım getirisi gerçekleştirilmesine kolayca neden olabilir. Bununla birlikte, çok az cari varlığa sahip işletmeler, operasyonları sorunsuz bir şekilde sürdürme konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşabilir. İşte tam bu noktada etkin bir çalışma sermayesi unsurları yönetimi, hem vadesi gelen kısa vadeli yükümlülükleri yerine getirememeye riskini hem de bu varlıklara aşırı yatırım yapmaktan kaçınacak şekilde dönen varlıklar ile kısa vadeli borçları planlamayı ve kontrol etmeyi sağlar (Raheman ve Nasr, 2007:279-280). Söz konusu bu durum çalışma sermayesi unsurlarının başarılı bir şekilde yönetilmesinin işletme performansı üzerinde olumlu yönde bir etkisinin olabileceğini göstermektedir.

İşletmeler, genel olarak değerlerini maksimize eden optimal bir çalışma sermayesine sahip olabilirler. Söz konusu bu durum bir yandan, büyük envanter ve ticari kredi politikası bakımından daha yüksek satışlara yol açabilir. Büyük envanter, stoksuz kalma riskini azaltır. Ticari kredi ise müşterilerin ödeme yapmadan önce ürün kalitesini değerlendirmelerine olanak tanıdığı için satışları canlandırabilir (Deloof, 2003:573-574). Ortaya çıkan bu karşılıklı döngü çalışma sermayesi unsurlarına sahip olan işletmelerin, performansları ile ilişkili olduğunu gösteren bir argüman olarak ileri sürülebilir.

Çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi, temel olarak vadesi gelen kısa vadeli yükümlülükleri karşılayamama riskini ve bu varlıklara aşırı yatırım yapmaktan kaçınacak şekilde dönen varlıkları ve kısa vadeli borçları kontrol etmeyi kapsamaktadır. Lamberson (1995), çalışma sermayesi yönetiminin, birçok finans yöneticisinin işletme sermayesinin önemli itici güçlerini ve optimum işletme sermayesi seviyesini belirlemede zorlandığı bir örgütsel yapıda en önemli konulardan biri haline geldiğini ifade etmiştir. Bütün bunların sonucunda işletmelerin, çalışma sermayesi unsurlarının ve yönetiminin rolünü ve belirleyicilerini anlayabilirlerse riski en aza indirebileceklerini ve ayrıca genel işletme performanslarını iyileştirip yükseltebileceklerini ifade edebiliriz (Dong ve Su, 2010:60). Etkili bir çalışma sermayesi unsurları yönetimi, dönen varlıkların ve kısa vadeli yükümlülüklerin likidite ve karlılık arasında bir denge kurulmasını bağlamsal olarak içermektedir. Bu çerçevede Harris (2005),

çalışma sermayesi unsurları yönetiminin, yetenekleri sağlama konusunda basit, kullanışlı ve anlaşılır bir kavram olduğuna dikkat çekmektedir. Buna göre çalışma sermayesi unsurları işletmenin kısa vadeli varlıkları ile kısa vadeli borçları arasındaki farkı finanse etmek için uygulanmakta ve kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Bu bakımdan herhangi bir işletmenin nihai amacı, hissedarların servetini maksimize etmek olup bu durum ise ancak bir işletmenin karını maksimize edebilmesine bağlı olarak başarılabilir. Bütün bunların sonucunda ise kârını maksimize etmek isteyen ve dolayısıyla performansını yükseltmeye çalışan bir işletme çalışma sermayesi unsurlarını yönetimi ile dönen varlıklar ve kısa vadeli yükümlülükler arasında bir denge kurarak likidite ve karlılık dengesini takip etme başlayabilir (Uchenna, Mary ve Okelue, 2012:967).

5. KARAR VERME TEKNİKLERİ

İşletmelerde temel olarak finansal raporları analiz edip değerlendirmek suretiyle mevcut işletmelerin finansal durumuyla ilgili dönemsel olarak mali durumlarına yönelik olarak kredi kuruluşlarına, işletme ortaklarına ve hissedarlara diğer tüm paydaşlara bilgiler vermektedir. Söz konusu finansal tablolardaki verilerin çeşitli finansal teknikler seçilip kullanılarak analiz edilerek yorumlanmasıyla mali çerçevede finansal tablo analizi gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bununla birlikte işletmelerde genel olarak finansal analizlerin yapılmasında seçilip kullanılacak olan tekniklerin verilecek olan kararlarda yol gösterici niteliğinde olması beklenmektedir. Buna göre finansal analizde kullanılan dört farklı tekniğin olduğu ifade dört adet olduğu ifade edilebilir. Bu teknikler; karşılaştırmalı analiz, yüzde tekniği ile analiz, eğilim yüzdeleri tekniği ile analiz ve oran tekniği ile analiz biçiminde sıralanmaktadır (Çırak, 2018:6).

5.1. Karşılaştırmalı Analiz

Karşılaştırmalı analiz tekniğinde, işletmenin birden fazla döneme ait olan finansal tablolarının periyodik dönemler halinde karşılaştırmalı olarak düzenlenmesi ve tabloda yer alan diğer kalemler ile karşılaştırılarak zaman içinde ne düzeyde değişim göstermiş olduklarının incelenerek yorumlanmasıdır. Böylece analiz kapsamında elde edilen sonuçlar dâhilinde karşılaştırılması yapılan farklı dönemlere ait verilerin değişimi incelenmekte ve yüzdesele olarak hesaplanmaktadır (Topak, 2020:146). Bununla birlikte söz konusu karşılaştırmalı analiz tekniğinin en güçlü yönü, finansal analizi yapılan bir işletmenin gösterdiği gelişmelerin trendine yönelik açıklayıcı nitelikte yeterli verileri sağlama gücüne sahip olmasıdır. Ayrıca gelecekteki potansiyel gelişmelerin yönü ve düzeyi hakkında analiz yapacak olan araştırmacılara ve uygulamacılara da yol göstermesi beklenmektedir (Çırak, 2018:7).

5.2. Yüzde Analizi (Dikey Analiz)

Yüzde analizi, işletmenin belirlenen tek bir dönemine yönelik olan finansal tablolarında yer alan kalemlerin yine aynı tablo içinde yer alan grup toplamına oranlanması biçiminde hesaplanıp sonucunda bulunan yüzdelerle göre yorumların yapıldığı bir analiz tekniği yönetimidir. Diğer bir ifadeyle söz konusu teknikte finansal tablo içinde yer alan kalemlerin bulunduğu grup toplamı içindeki oranı hesaplanmaya çalışılmaktadır (Topak, 2020:167). Bununla birlikte yüzde analizi tekniği, temel olarak bilançoların ve gelir tablolarının dikey analizi kapsamında kullanılmaktadır. Buna bağlı olarak yapısal olarak tek bir döneme ait mali tablo analizi yapılması bakımından statik bir analiz türü olarak değerlendirilebilir (Çırak, 2018:8).

5.3. Trend Analizi (Eğilim Yüzdeleri ile Analiz)

Trend analizi ise işletmenin temel olarak finansal durumu ve faaliyet sonuçlarına yönelik uzun dönemdeki trendlerini incelemeye çalışan bir analiz tekniği olarak kabul edilmektedir. Söz konusu bu analiz tekniğinde işletmenin genel olarak finansal durumuna ve faaliyet sonuçlarına ait kalemlerin uzun dönemler sürecinde değişimlerinin eğilimleri hakkında veriler seçilen belirli bir yılın finansal tablosunda karşılık gelen rakamlara endekslenip analiz edilmektedir. Böylece özellikle aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek olan çeşitli kalemlerin analizde seçilen ve baz alınan yıla göre uzun dönemde göstermiş olduğu değişimin yönü tespit edilip seçilen bu kalemler arasındaki ilişkilere yönelik eğilimin etkileşim düzeyleri belirlenmekte ve incelenmektedir (Topak, 2020:193).

5.4. Oran Yöntemi ile Analiz

İşletmelerde karar vermede kullanılan analiz yöntemlerinden biri de oran yöntemi ile analizdir. Buna göre oran yöntemi ile analiz, finansal tablolarda bulunan kalemler arasındaki sayısal ilişkileri inceleyen ve söz konusu bu ilişkilerden anlamlı çıkarımlar sağlayan bir yöntemdir. Diğer bir ifadeyle işletmelerde finansal tablolarda yer alan çeşitli kalemler arasındaki ilişkinin matematiksel olarak ifade edilmesine rasyo (oran) denilmektedir. Özellikle son dönemlerde işletmelerin karar verme süreçlerinde finansal

analizinde kullanılan yöntemler arasında öne çıkan oran yöntemi ile analizde temel amaç sadece oranların matematiksel olarak ifade edilmesi değil aynı zamanda söz konusu verilere yönelik oranların bilimsel bir temelde ele alınıp yorumlanması ve değerlendirilmesidir (Çırak, 2018:8-9).

6. SONUÇ

İşletmelerin genel olarak çalışma sermayesine yatırılan belirli miktarlarda nakit paraya sahip olmalarından dolayı çalışma sermayesinin unsurlarının yönetilme biçiminin işletmelerin performansları üzerinde önemli bir etkiye sahip olması beklenmektedir. İşletmelerin karlılığını maksimize etmek isteyen yöneticiler, genel olarak herhangi bir düzeyde sapmanın işletme karlılığı üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceğinden dolayı optimal çalışma sermayesi unsurlarının seviyesini belirli bir düzeye taşımak için çaba göstermektedirler. Bu bakımdan çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi tüm işletmelerde finansal yönetim kararlarının önemli bir parçası olarak kabul görmektedir.

Bununla birlikte işletmelerin daha uzun dönemler boyunca sektörel olarak faaliyet gösterme kabiliyetleri kısa ve uzun vadeli çalışma sermayesi olarak yapılan yatırımların yönetimi arasındaki ilişkilerin dengesine bağlı bir retorik özellik sergilemektedir. İşletmelerin çalışma sermayesi unsurları ve yönetimi ile işletme performansı arasındaki ilişkinin ve karar verme tekniklerinin analizinden elde edilen çerçevede nakit yönetimi, trend analiz ve oran analizi ile ilişki olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, yöneticilerin çalışma sermayesi unsurlarına ve yönetimine işletme yapısı bağlamında performansı yükseltebilmek için kurumsal temelde gerekli olan özeni göstermesi ve stratejiler uygulaması gerektiğini söylememiz mümkündür. Bütün bunların sonucunda işletme genelinde verimli bir çalışma sermayesi unsurları yönetiminin, işletmenin değerini artırdığını ve performansını yakından etkilediğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Akoto, R. K., Awunyo-Vitor, D. ve Angmor, L. (2013). Working capital management and profitability: Evidence from Ghanaian listed manufacturing firms. *Journal of Economics and International Finance*, 5(9),373-379.
- Bellouma, M. (2011). The impact of working capital management on profitability: The case of small and medium-sized export companies in Tunisia. *Management international International Management Gestiòn Internacional*, 15(3),71-87.
- Charitou, M., Lois, P. ve Santoso, H. B. (2012). The relationship between working capital management and firm's profitability: An empirical investigation for an emerging Asian country. *International Business & Economics Research Journal*, 11(8),839-848.
- Çırak, B. (2018). *Şirketlerin Mali Verilerinden Yararlanarak Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Finansal Performanslarının Analizi*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Deloof, M. (2003). Does working capital management affect profitability of Belgian firms? *Journal of Business Finance & Accounting*, 30(3),573-587.
- Dirican, C. (2016). Katılım bankacılığının gelişiminde nakit yönetimi hizmetlerinin etkileri ve anket çalışması ile banka çalışan algısının analizi. *Maliye Finans Yazıları*, 105,223-242.
- Dong, H. P. ve Su, J. T. (2010). The relationship between working capital management and profitability: A Vietnam case. *International Research Journal of Finance and Economics*, 49,59-67.
- Ersen Cömert, Ç. (2011). Alacak yönetiminin önem ve rolünün uluslararası finansal raporlama standartları (UFRS) çerçevesinde değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Denetime BAKIŞ Dergisi*, 89-106.
- Harris, A. (2005). Working capital management: Difficult, but rewarding. *Financial Executive*, 21(4),52-53.
- Karagöz, F. ve Yıldız, M. S. (2015). Hastane işletmelerinde stok yönetimi için ABC ve VED analizlerinin uygulanması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(2),375-396.
- Kusnadi, Y. ve Wei, K. C. J. (2011). The determinants of corporate cash management policies: Evidence from around the World. *Journal of Corporate Finance*, 17,725-740.

- Lamberson, M. (1995). Changes in working capital of small firms in relation to changes in economic activity. *Journal of Business*, 10(2),45-50.
- Prempeh, K. B. ve Pephrah-Amankona, G. (2020). Does working capital management affect profitability of Ghanaian manufacturing firms? *Zagreb International Review of Economics & Business*, 23(1),1-18.
- Raheman, A. ve Nasr, M. (2007). Working capital management and profitability – case of Pakistani firms. *International Review of Business Research Papers*, 3(1),279- 300.
- Sharma, A. K. ve Kumar, S. (2011). Effect of working capital management on firm profitability: Empirical evidence from India. *Global Business Review*, 12(1),159-173.
- Tahir, M. ve Anuar, M. B. A. (2016). The determinants of working capital management and firms performance of textile sector in Pakistan. *Qual Quant*, 50,605-618.
- Topak, M. S. (2020). Finansal Tablolar Analizi, *İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ekonometri Programı*. Ders Notları, 373 sayfa, İstanbul.
- Topçuoğlu, F. (2018). *Çalışma Sermayesi Yönetiminin Firma Karlılığı Üzerine Etkileri: BİST Şirketleri Üzerine Bir Araştırma*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Burdur.
- Uchenna, W. A., Mary, I. O. ve Okelue, D. U. (2012). Effects of working capital management on profitability: Evidence from the top five beer brewery firms in the World. *Asian Economic and Financial Review*, 2(8),966-982.
- Ukaegbu, B. (2013). The significance of working capital management in determining firm profitability: Evidence from developing economies in Africa, *Research in International Business and Finance*, 31,1-16.